

פרשה מבוארת

ע"פ רבנו האברבנאל

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

שתי הלכות ביום

גליון 13

פרשת מסעי

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן" (במדבר פרק לג, א)

שאלה: הרי כל המסעות של בני ישראל נכתבו כל אחד במקומו, ומדוע חזר עתה משה רבינו ומנה שוב את כל המסעות.

תשובה: בפירוט זה של המסעות היתה תועלת מכמה סיבות: א. להודיע את חסדיו של ה' עם ישראל, שאף על פי שגזר עליהם שיגדדו במדבר ארבעים שנה, מכל מקום לא הלכו בכל הזמן הארוך הזה אלא ארבעים ושנים מסעות. ב. שלא יחשבו בני האדם שאותו מדבר שהלכו בו בני ישראל היה כמו המדבריות הקרובות לשוב, שאפשר להתקיים בהם, ולזרוע ולקצור, נקב הכתוב בשמות כל המקומות שהיו בהם כדי לפרסם שהיה זה מדבר שממה נורא מאד, מקום נחש ועקרב וצמאון, שאי אפשר להתקיים בו לולא ניסי והשגחת ה' יתברך. (שאלה א).

"ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם" (במדבר פרק לג, ב)

שאלה: כיון שכתב בתחילת הפרשה 'אלה מסעי בני ישראל' מדוע חזר כאן בסיום הפסוק לומר 'ואלה מסעיהם למוצאייהם'.

תשובה: רמז בכך הכתוב על הגאולה העתידה, וכמו שנאמר (מיכה ז ט ו) "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כי לעתיד לבוא גם כן יביא ה' את ישראל אל מדבר העמים וינהיגם שם, כמו שנאמר ביחזקאל (כ לה) "והבאתי אתכם אל מדבר העמים" וכאילו נאמר אלה מסעיהם העתידיים, כשיצאו מהגלות האחרונה. (שאלה ב).

"ויסעו מפני החירות ועברו בתוף הים המדברה וילכו הרף שלשת ימים במדבר אתם ויחנו במרה", "ויסעו מאילם ויחנו על ים סוף" (במדבר פרק לג, ה, ו)

שאלה: אם כבר עברו בתוך הים אל המדבר, איך לאחר מכן חזרו וחנו על ים סוף.

תשובה: לימדה אותנו התורה בפסוקים אלו שבני ישראל עברו בתוך ים סוף, אך יצאו מאותו צד שנכנסו בו [חצו את הים בצורת חצי עיגול], כדי שיראו את המצריים מתים על שפת הים - במקום שבו נכנסו ישראל אל הים, ואחר כך המשיכו בדרכם וחנו על ים סוף. (שאלה ד).

"והורשיתם את כל ישרי הארץ מפניכם ואפדתם את כל משביתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל פמותם תשמדו" (במדבר פרק לג, נב) "צו את בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם באים אל הארץ כנען ואת הארץ אשר תפלו לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתיח" (במדבר פרק לד, ט) "ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אשר תתנחלו אתה בנורל אשר צנה ה' לתת לתשעת המטות וחצי המטה" (במדבר פרק לד, יג) "צו את בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת ומגרש לערים סביבותיהם תתנו ללויים" (במדבר פרק לה, ט) "והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה" (במדבר פרק לה, יא)

שאלה: מדוע נאמרו כאן חמש מצוות אלו [א. איבוד עבודה זרה, ב. גבולות הארץ, ג. חלוקת הארץ לשבטים, ד. הפרשת הערים ללויים, ה. הפרשת ערי מקלט], והרי מצוות אלו כבר נאמרו קודם לכן, ולכאורה לא התחדש כאן דבר.

תשובה: כיון שידע משה רבינו שהגיע זמנו למות, והצטער על כך שאינו נכנס לארץ ישראל, רצה הקב"ה לפייסו, שהרי לא היה רצון משה רבינו להכנס לארץ כדי לאכול מפירותיה אלא כדי לקיים את המצוות שהיה ראוי שיעשה בה כמלך ומנהיג, והם איבוד עבודה זרה, קביעת גבולות הארץ, חלוקת הארץ לשבטים, הפרשת הערים ללויים והפרשת ערי מקלט, ועל כך אמר לו עתה הקב"ה, הרי גם אם תיכנס בעצמך לארץ לא תוכל לעשות את כל הדברים הללו בעצמך, אלא על ידי שתצווה לאחרים שיעשו את הדברים בפקודתך, ועל כן אמר לו שיצווה כעת את בני ישראל שיעשו את הדברים הללו, והם יעשו זאת כשיכנסו לארץ על פי ציוויו של משה רבינו עתה, והרי נחשב הדבר כאילו משה בעצמו קיים את המצוות הללו, מאחר ונעשה הכל בציוויו ובשליחותו, ועל ידי זה התפייסה דעתו של משה על כך שאינו נכנס בעצמו לארץ. (שאלה א)

❧

"והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח

אתו בשמן הקדש" (במדבר פרק לה, כה)

שאלות: א. מדוע יושב הרצח בשגגה בעיר מקלטו רק עד מות הכהן הגדול, ומדוע בעת מיתתו של הכהן הגדול יכול הוא לצאת מעיר המקלט. ב. מדוע הזכיר כאן שהכהן הגדול נמשח בשמן הקודש.

תשובה: כיון שהכהן גדול היה שר וגדול בישראל, וקדוש לאלקיו, ובמותו - כל העם יחרד, והחי יתן אל לבו כי ימי האדם כצל עובר, ואף גואל הדם של הנרצח יסיר ממחשבתו את נקמת דם קרובו, כי יראה שזה סוף כל האדם, ואף הוא עצמו עתיד למות, ובכך ישקוט לבבו ורתיחת דמו, ישכח צרתו ותסור קנאתו. וסיום הפסוק מתפרש על הקב"ה, שהוא משח את הכהן הגדול בשמן המשחה ונתן לו את הגדולה הזו, ומחמת כן הוא האדם הנכבד והקדוש ביותר בישראל, ובעת מיתתו לא יחוש האדם על מיתת קרובו, ולא יבוא לגאול את דמו. (שאלה ז).

❧

